משום דהוה נזיר וחטאת *שני כתובין הבאין כאחד-ואין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת מאי היא *דתניא °כל אשר יגע בבשרה יקדש וגו' יכול אפילו לא בלעה ת"ל בבשרה (יקדש) עד שיבלע בבשר יקדש *להיות כמוה שאם פסולה היא תיפסל ואם כשירה היא תאכל כחמור שבה ורבנן נמי נהוי נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין? אמרי הנהו מיצרך צריכי, ור"ע מאי צריכי בשלמא אי כתב רחמנא בחטאת לא גמר נזיר מינה *דחולין מקדשים לא גמרינן אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת ותגמור מיניה דהא כל איסורין שבתורה קא גמר מנזיר ורבנן אמרי לך* מיצרך צריכי: חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא גמר ומשרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל התורה כולה ור' עקיבא תרוייהו להיתר מצטרף לאיסור והוו להו שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד-אין מלמדין; א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא °מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסורי נזיר שמצטרפים זה עם זה השתא לר"ע איסור והיתר מצטרפין איסור ואיסור מיבעיא? אמר ליה איסור והיתר בבת אחת איסור ואיסור בזה אחר זה:

מתני' בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואם (*לא) בטל במיעוטו וכן לענין הטומאה אם מקפיד עליו חוצץ ואם רוצה בקיומו הרי הוא כעריבה:

גמ' ① אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום שאין עשויין לחזק אבל במקום שעשויין לחזק אינו חייב לבער, מכלל דפחות מכזית אפי' במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער ② איכא דמתני לה אסיפא ואם לאו בטל במיעוטו אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום העשוי לחזק אבל במקום שאין עשוי לחזק חייב לבער מכלל דכזית אפילו במקום העשוי לחזק חייב לבער תניא כלישנא קמא, תניא כלישנא בתרא תניא כלישנא קמא בצק שבסדקי עריבה: במקום העשוי לחזק-אינו חוצץ ואינו עובר, ובמקום שאין עשוי לחזק-חוצץ ועובר, במה דברים ~~אמורים~~ בכזית אבל בפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק-אינו חוצץ ואינו עובר ותניא כלישנא בתרא *בצק שבסדקי עריבה: במקום העשוי לחזק

אינו

רש"י

משום. דבחטאת אחריני נמי כתבה רחמנא ושני כתובין הבאין כו' אבל לרבנן דמוקי ליה לטעם כעיקר לא הוו שני כתובין הבאין כאחד כדמפרש לקמיה: **כל אשר יגע בבשרה.** בשר חולין או שלמים שזמן אכילתו מרובה מחטאת ונגע בחטאת יקדש כדמפרש להיות כמוה שאם פסולה היתה החטאת כגון פיגול או פסול אחר תיפסל אף זו שבלעה ממנה, ואם כשירה היא החטאת מהגיא לבולעת הימנה לאסור באכילה אלא כאותו שבה כאומר החטאת שנבלע בה לפנים מן הקלעים ולזכרי כהונה וליום ולילה אחד: **יכול אפילו לא בלעה.** הנוגעת בה ממנה קאמר רחמנא יקדש ת"ל כו': **תאכל.** הבולעת כחמור שבה שהרי יש בה ב' מינין אחד חמור ואחד קל וכלה הולכת אחר החמור אלמא היתר מצטרף לאיסור: **מיצרך צריכי.** תרווייהו כדמפרש לקמיה ולא הוו שני כתובין הבאין כאחד דחד מחבריה לא מצי יליף דנימא מהדר כתביה לאידך ולא ילפא מחבריה ש"מ חוקא (הכי*) קאמר: **חולין.** להחמיר לא גמרי מדין קדשים, דדין קדשים להיות חמורין: ה"ג ורבנן אמרי לך מיצרך צריכי חטאת אשמועינן משום דהיתר מצטרף לאיסור (א)ואי נמי לא איבלע בכולה אי אכל חצי זית פיגול וחצי זית היתר בבת אחת ניגמור מינה דבקדשי' ניחייב ומיהו בשאר איסורין לא אמרינן הכי ואפילו בנזיר, דחולין מקדשים לא גמרינן, ומשרת לאו לאגמורי היתר מצטרף לאיסור אתא בנזיר אלא ליתן טעם כעיקר, דמגיעולי נכרים לא יליף דחידוש הוא ואיצטריך למכתביה בנזיר, ומכאן אתה דן לכל התורה: **ור' עקיבא.** אית ליה גיעולי נכרים לאו חידוש הוא (ב)שלא מצריך קרא לטעם כעיקר הלכך לר"ע כיון דשמעת ליה דמפיק משרת להיתר מצטרף לאיסור על כרחיך תרווייהו אתי להיתר מצטרף לאיסור אתו והוה ליה חטאת קרא יתירא דמצי למיגמר מנזיר והוו להו שני כתובין הבאין כאחד ומש"ה פשיטא ליה לרבי יוחנן דר"ע לא גמר שאר איסורין מנזיר, דהא לא מצי, דשני כתובין נינהו, והא ליכא למימר משרת להיתר מצטרף לאיסור וחטאת לטעם כעיקר דגיעולי נכרים חידוש הוא ולא מצי גמר חטאת מינייהו ואין כאן שני כתובין דהא"כ טעם כעיקר בשאר איסורין מנא ליה: מגיעולי נכרים לא גמרינן, מקדשים נמי לא גמרינן, ורבנן דפליגי עליה דר"ע בכותח הבבלי אלמא לית להו טעם כעיקר דאורייתא, מפקי להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור כר"ע ובגיעולי נכרים סבירא להו דחידוש הוא כרבנן והכי אמרינן נמי בכל הבשר דאיכא למאן דאמר טעמו ולא ממשו דרבנן: **לימד על איסורי נזיר כו'.** מדכייליהו לחרצנים וזגין בחדא אכילה לימד שמצטרפין: **השתא לרבי עקיבא.** ל"ל דכתב רחמנא קרא להכי השתא איסור והיתר מצטרפין כו': **מתני'** וכן לענין הטומאה. מפרש בגמ': **גמ'** ה"ג ל"ש אלא במקום שאין עשוי לחזק אבל במקום העשוי לחזק אינו חייב לבער, מכלל דפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער" ופירש לא שנו דכזית במקום אחד חייב לבער אלא שאין הסדקין בשולי עריבה מקום הלקת מים שיהא בצק זה מועיל לעריבה לחזק המים אלא בדפנותיהן מקום שאין עשוי לחזק אבל אם במקום העשוי לחזק הן בשולי עריבה והוי כגון דמסתמא בשוליהו האי גברא להתם ואפילו כזית אינו חייב לבער(ג): **מכלל דפחות מכזית כו'.** ותלמודא דייק ממילתא דשמואל דאוקמה למתני' במקום שאין עשוי לחזק וקתני מתני' בפחות מיכן בטל במיעוטו שמע מינה דפחות מכזית לא חשיב ואע"ג דאיכא בה פלגי זיתא מובלע הואיל ולאו במקום אחד נינהו לא חשיבי: **ר"נ איכא דמתני לה אסיפא פחות מיכן בטל במיעוטו אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא במקום העשוי לחזק אבל במקום שאין עשוי לחזק חייב לבער מכלל דכזית אפילו במקום העשוי לחזק חייב לבער.** ואע"ג דודאי מבטיל ליה אפילו הכי כיון דחשיב לא בטיל ולישנא בתרא חמיר מקמא:

אינו

תוספות

משום דהוי נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד. תימה לרשב"א אמאי לא קאמר נזיר וחמץ דר"ע דריש כל בפ' התערובות (זבחים דף פב.): **ר"ח** גרס כאומר שבהן ומיירי בחטאת ושלמים ואם נבלע החטאת בשלמים שנשחט אתמול נאכל כחומר השלמים ואינו נאכל בלילה ואם נבלע החטאת בשלמים שנשחט היום נאכל כחומר החטאת ואינו נאכל למחר ולשון הברייתא קשה דקאמר עד שיבלע בבשרה משמע דאיירי בהיתר שנבלע באיסור והדר קאמר יקדש להיות כמוה משמע שהאיסור נבלע בהיתר: **ורבנן** אמרי לך חטאת להיתר מצטרף לאיסור. ואור"י דבנזיר בפ' ג' מינין (דף לז:) משמע נזיר וחטאת לרבנן תרווייהו לטעם כעיקר דקאמר התם צריכי דאי כתב רחמנא חטאת חולין מקדשים לא גמרינן ואי כתב רחמנא נזיר חטאת מנזיר לא ילפינן דהחמיר איסוריה דאפילו חרצן אסיר ליה: **בשמעתין** משמע דטעם כעיקר דאורייתא דילפינן מנזיר דלאו אסמכתא היא דמדר"ע דאמר לקי אהיתר מצטרף לאיסור בנזיר נשמע לרבנן וקשה מפ' כל הבשר (חולין דף קח.) וממסכת ע"ז (דף סז:) ושם מפורש: ***כאן** שלא במקום לישה. פ"ה דשלא במקום לישה עובר בפחות מכזית וקשה דאמר לקמן לא אמרן אלא בעריבה אבל בבית חייב לבער משום דזימנין (ד)דמיכנף וכפלי אהדדי ולפ"ה תיפוק ליה דפחות מכזית חייב לבער שלא במקום לישה ונראה לר"י דמקום העשוי לחזק היינו את הכלי בין במקום לישה ובין שלא במקום לישה עושין לחזק אך במקום לישה יש להחמיר יותר שיש לחוש שידבק מאותה עיסה לעיסה אחרת על ידי לישה או תבלע מן הטעם ולכך כזית במקום לישה אפילו עשוי לחזק עובר אף על גב דודאי מבטלו כיון דאיכא תרתי לריעותא כזית ובמקום לישה ופחות מכזית אפילו במקום לישה אי עשוי לחזק לא גזרו ביה רבנן דכיון שהוא דבר מועט יכול לשמור שלא יגע עליו וכן כזית שלא במקום לישה אי עשוי לחזק אין עובר אבל פחות מכזית ושלא במקום לישה אפילו אין עשויה לחזק מותר:

כופת

רבינו חננאל

מצטרף לאיסור ומכאן אתה דן לכל התורה כלה ודחי' משום דהוא נזיר וחטאת שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת דתניא כל אשר יגע בבשרה יקדש יכול אע"פ שלא בלע ת"ל בבשרה עד שיבלע בבשרה יקדש להיות כמוה שאם פסלה היא תפסל ואם כשרה היא תאכל כחומר שבה פי' החטאת נאכלת ליום ולילה והשלמים לשני ימים ולילה אם ניתז*) (מדם) החטאת שנשחטה היום על חתיכת בשר שלמים שנשחטו מאתמול נאכל הבשר בתורת שלמים בו ביום בלבד אבל לא בלילה כבשר החטאת ואם נשחטו שניהם היום נאכל בתורת חטאת היום והלילה בלבד אבל לא למחר כשאר בשר שלמים הנה ההיתר נצטרף לאיסור וזהו פי' נאכל כחמור שבהן פעמים נאכל בתורת שלמים ופעמים נאכל בתורת חטאת כי השלמים שנשחטו מאתמול היום מותר ובלילה אסור באכילה והחטאת שנשחטה היום מותרת באכילה כל הלילה נמצאו השלמים בזה חמורין מן החטאת: ורבנן כי אמרי' שני כתובין הבאין כאחד היכא דתרווייהו חולין או תרווייהו קדשים נינהו אבל חד חולין והוא הנזיר וחד קדשים והוא חטאת מצרך צריכי ולא קרינן בהו שני כתובין הבאין כאחד ונדחו הדברים וחזרו ואמרו חטאת להיתר מצטרף לאיסור ומשרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל התורה כלה איסור שבתורה **)בין בזה ובין בזה ור"ע תרתמה ליתן טעם כעיקר [גמרינן] מגיעולי נכרים חטאת ונזיר תרווייהו להיתר מצטרף לאיסור והוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין · ומקשי' רב אשי אליבא דרבי עקיבא הא דתניא מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסור נזיר כגון חצי זית חרצן וחצי זית זגין שמצטרפין זה עם זה השתא לרבי עקיבא חצי זית פת שהוא היתר וחצי זית יין מצטרפי חרצן [וזג] ששניהן אסורין לנזיר מיבעיא ושני' פת ויין ביחד אבל זה בעצמו וזה בעצמו לא מצטרפי חרצן וזג אפילו בזה אחר זה מצטרפי: מתני' בצק שבסדקי עריבה אם יש כזית במקום אחד חייב לבער ואוקי' רב יהודה הא דתנן כזית במקום אחד ***) במקום שיש בו סדק או נקב ונתן זה הבצק לסתמו שנמצא עושה מלאכה ובטל אע"פ שהוא כזית ש"מ דפחות מכזית אפילו במקום שאין עשוי לחזק אינו חייב לבער : ואיכא דמתני לה לדרב יהודא אסיפא דקתני ואם לאו בטל במיעוטו ודייקינן לא שנו פחות מכזית בטל אלא במקום

שעשוי

---

*) נראה דצ"ל מרוצה בחטאת . **) נראה דצ"ל דאמר לכל התורה כולה כוונתו בין בקדשים בין בחולין אבל עדיין לשון צריך ביאור והבנה . ***) נראה דחסר כאן ואולי צ"ל כזית במקום אחד במקום שאינו עשוי לחזק אבל במקום וכו' מלאכה בבצק בטל אע"פ כו' .

עין משפט נר מצוה

יד א מיי' פ"ח מהל' מעשה קרבנות הלכה טו :

טו ב שם הלכה טו :

טז ג ד מיי' פ"ה מהל' נזיר הלכה ג :

יז ה ו מיי' פ"ב מהל' חמץ הל' טו סמג עשין לט טוש"ע א"ח סי' תמב סעיף ז :

מסורת הש"ס

[לעיל מד: וש"נ]

נזיר לז: זבחים צז:

שם חולין נט.

[שבועות כב:]

[נזיר לז: ע"ש]

נ"א הכי

[נ"א לאו]

תורה אור

ויקרא ו

במדבר ו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג ורבנן וכו' לאיסור דאי נמי : (ב) ד"ה ורבי עקיבא וכו' שלא מצריך: (ג) ד"ה ה"ג לא וד"ה מכלל פד"א : (ד) תוספות ד"ה כאן וכו' דזימנין דמיכנף ונפלי :

לר"ע - היתר מצטרף לאיסור = ב' כתובים הבאים כאחד

ולרבנן - טעם כעיקר אינו ב' כתובים הבאים כא'

מבנה

חטאת/משרת

מיצרך צריכי

ר"ע	רבנן	
		מה נלמד משרת
		חטאת
		גיעולי נכרים

נושא

בצק שבסדקי עריבה

I כזית/פחות מכזית

II (הגמ') מקום העשוי לחזק / מקום שאינו עשוי לחזק

מבנה

I II

ב' לשונות על מה קאי דברי רב יהודה אמר שמואל

ב' לשונות

		מחזק	אינו מחזק
I	בזית	אינו חייב לבער	חייב לבער
	פחות		אינו חייב לבער
II	בזית	חייב לבער	
	פחות		חייב לבער